

Asia: VN/16944/2020

## **Kotimaisen kalan edistämishjelma**

### **Ohjelman visio ja strategiset valinnat**

#### **Ovatko ohjelman visio ja strategiset valinnat onnistuneita? Miten niitä tulisi kehittää?**

Kyllä ovat. Koska lähtöajatus on kalan ruokakululuksen lisääminen suositellulle tasolle, on luontevaa ja tavoiteltavaa, että se toteutuu merkittävältä osin kotimaisen kalan käytön lisääntymisen kautta. Siten visio on perusteltu.

Myös strategiset valinnat ovat onnistuneita, ja ne ovat edellytyksiä vision toteutumiseksi. Alkutuotannon kasvu on välttämätöntä ja uudistuminen, myös jalostettujen tuotteiden tarjonnassa, edesauttaa etenkin vajaahyödynnettyjen kalojen elintarvikekäytön lisääntymistä.

Vastuullisuus ja kuluttajalähtöisyys ovat edellytyksiä tavoitteiden ja toimenpiteiden laajalle hyväksynnälle.

### **Tavoitteet**

#### **Onko ohjelmalla tavoiteltavat vaikutukset tunnistettu oikein?**

Käsityksemme mukaan vaikutukset ovat oikein, ja laskettu/arvioitu asiantuntijoita käyttäen.

Myös viennille on osoitettu hyvin suuri kasvutavoite. Vaikka suomalainen kala ei ole 'kotimaista' vientimarkkinoilla, tukee vahva vienti kotimaisen kalan käyttöä. Se mahdollistaa jalostavien yritysten investointeja tuotekehitykseen ja uusiin prosessimenetelmiin, ja tämä etenkin myös vajaasti hyödynnetyn kalan elintarvikekäyttöä edistäen.

,

#### **Kuinka realistisina pidät yllä esitettyjä tavoitteita?**

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

#### **Miten muuten haluaisit kommentoida ohjelman tavoitteita?**

Tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoiset, ja toteutusaikataulu vuoteen 2027 tuntuu hyvin haastavalta. Yksilöidyt tavoitteet kuitenkin tarvitaan konkretisoimaan millaisia toimia ja muutoksia tarvitaan visioon pääsemiseksi. Jos kaikille muutoksille ei ole annetussa aikataulussa edellytyksiä, tavoitteiden toteutuminen lykkääntyy niiltä osin.

## 1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen

### **Mitä allaolevista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?**

Perustetaan kotimaisen kalan viestintäverkosto. Maa- ja metsätalousministeriö kutsuu syksyllä 2020 koolle kotimaisen kalan käytön lisäämisen kannalta keskeisiä toimijoita, kuten kaupan keskusliikkeet, kalatalouden yrityksiä, tutkijoita ja muita sidosryhmiä. Viestintäverkosto laatii yhteisen suunnitelman kalaan liittyvän viestinnän ja yhteiskunnallisen vuoropuhelun lisäämiseksi. Varataan Euroopan meri- ja kalatalousrahaston rahoitusta suunnitelman toteuttamiseen.

### **Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?**

Kaikki ovat tärkeitä toimenpiteitä. Jatkuvaa työtä etenkin kalan terveellisyydestä tulee jatkaa ja edullista ilmastovaikutusta on syytä jatkossa tuoda enemmän esille. Näitä tulee suhteuttaa myös vesistövaikutuksiin nykyistä enemmän.

Kaikkea kalaviestintää ei voi eri syistä kohdistaa pelkästään kotimaista kalaa koskevaksi, mm. EU-säädösten takia tai kotimaisen kalan usein sesonkiluonteisen saannin epävarmuuden takia. Kaikki positiivinen kalan esilläpito tukee kuitenkin vahvasti myös kotimaista alkuperää olevaa kalaa.

## 2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana

### **Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?**

Tuetaan kalatuotteiden jalostusta ja vientiä. Muutetaan valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia (9/2014) niin, että kalanjalostusteollisuutta voidaan tukea vastaavalla tavalla kuin muutakin elintarviketeollisuutta. Tehostetaan kalateollisuuden vienninedistämistoimia ja edistetään vientiin panostavien yritysten yhteistyötä ja kalatuotteiden vientiklusterin syntymistä.

### **Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?**

Kaikki listatut toimet ovat kannatettavia. Kalatuotteiden jalostajille suunnatut toimenpiteet ovat vaikuttavuudeltaan suurimmat, koska etenkin isoimmilla jalostajilla on potentiaalia investointien ja tuotekehityksen avulla panostaa uusiin tuotteisiin riittävällä volyyymilla ja 'kriittisellä massalla.' Alkuvaiheessa tarvitaan EMKR- ja TEM-tukia, koska riskit sekä tuotteistuksen onnistumisen että kuluttajakäyttäytymisen ennakoinnin suhteen ovat suuria.

Myös vienti on tarpeen lisäämään markkinavolyymiä kannattavuusrajan yläpuolelle.

## 3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen

## **Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?**

Kehitetään ratkaisuja vahinkoja aiheuttavien eläinten aiheuttamiin ongelmiin. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavassa tutkimuksen ja kalastajien kumppanuusohjelmassa kehitetään yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyönä ratkaisuja hylkeiden ja muiden eläinten aiheuttamien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi. EMKR-ohjelmasta myönnetään normaalia korkeampaa investointitukea kalastajien ja vesiviljelijöiden investointeihin, joilla ehkäistään hylkeiden aiheuttamia vahinkoja.

## **Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?**

Alkutuotannon toimijat osaavat parhaiten asettaa tärkeysjärjestyksen, mutta edistyminen haittaeläinkysymyksessä on tärkeää sekä merikalastukselle ja kalankasvatukselle, ja loisi myös alalle tarvittavaa tulevaisuudenuskoa.

Jalostavan teollisuuden kannalta kalan merikasvatuksen lisääminen nostaisi tarjontaa tuntuvimmin ja melko nopeasti, ja sijainninhjaus sekä päästöperusteisuus luvissa voisivat olla tehokas tie eteenpäin. Toteutunut ympäristöhaittojen väheneminen eri keinoin tulisi huomioida kasvumahdollisuuksina.

Vajaasti hyödynnetyn kalan elintarvikelaadun nostaminen koskee myös jo alkutuotantovaihetta ts. kalastusta ja kalan vastaanottoa, joihin vaaditaan toimenpiteenä investointeja edistämishjelman tavoitteita ajatellen.

Teollisuuden hankinnan näkökulmasta olisi pyrittävä kehittämään kotimaisen kalan varsin hajautunutta tarjontaa enemmän koordinoituksi, siten että se olisi paremmin ennakoitavissa. Saalis voitaisiin vielä paremmin kokonaisuudessaan hyödyntää, ja ketjua voitaisiin mm. logistisesti kehittää.

## **4. Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan**

### **Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?**

Jatketaan eri sidosryhmien välistä rakentavaa vuoropuhelua. Kalatalouden, vesienkäytön ja ympäristönsuojelun tavoitteiden yhteensovittamisella edistetään rakentavaa vuoropuhelua sekä luodaan yhdessä ympäristön ja talouden kannalta kestäviä ratkaisumalleja lisätä kotimaisen kalan käyttöä.

### **Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?**

Kaikkien mainittujen tahojen yhteistyötä tarvitaan kasvutavoitteiden kestäväksi toteutumiseksi.

Itämerirehun määrittely ja huomioiminen luvituksessa sijainninhjaukseen liitettynä tuo nopeimmin tuloksia. Muilta osin jatkuvaa työtä johon tulee panostaa. Kalan ilmastoystävällisyydelle tulisi olla mahdollista antaa painoarvoa kasvatuslupien kokonaisharkinnassa sekä kalastuksen tukitoimissa.

## **Palaute ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista**

## Mitä palautetta haluaisit antaa ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista?

-

## Muu palaute

### Mitä muuta palautetta haluaisit antaa ohjelmasta?

Kalanjalostusteollisuus on avainasemassa edistämishjelman haastavien tavoitteiden toteutumisessa, ja on tärkeää, että myös se huomioidaan merkitystään vastaavasti investointi- ja muissa tuissa. Sen vaikutus heijastuu olennaisella tavalla myös alkutuotantoon, ja koko ketjuun mm. työpaikkojen syntymisen kautta.

Pohja Pia  
Elintarviketeollisuusliitto ry

Heikkilä Pekka  
Elintarviketeollisuusliitto ry - Kalateollisuusyhdistys